

доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

3. Середньомісячна заробітна плата за регіонами за період з початку року у 2016 році [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/average/>.

4. Прожитковий мінімум – 2016 в Україні [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/kadry-zarplata/oplata-truda/2824-2824-prozhitkovij-minimum.html>

5. Середня заробітна плата у Європі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_країн_Європи_по_середній_місячній_зарплаті.

П. Хомин

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

САМООБМАН В ОБЛІКОВІЙ ТЕОРІЇ

Якщо поставити запитання, чи може людина постійно перебувати в стані самообману, то відповідь, очевидно, буде заперечливою. А як же тоді розцінювати вроджене почуття відкладати "на завтра" те, що треба зробити сьогодні, яке супроводжує нас від шкільних і студентських років, не дивлячись на незаперечність неможливості перенести в часі здатність до праці. Адже вона визначена на кожен день в якомусь раціональному для індивідуума обсязі й, зменшивши його вчора, надолужити потім неможливо, якщо, звичайно, не поступатись якістю роботи, тобто не халтурити.

Проте це саме маємо вже щодо того, де наш професіоналізм із обуренням відкидатиме будь-які закиди на кшталт: "Тьмы низких истин мне дороже нас возвышающий обман" (О. Пушкін). Скажімо, на предмет "бухгалтерской точности, точности скрупулёзной, доскональной, до су"[2, с. 144] за концепцією Ж.-Г. Курсель-Сенеля. Позаяк ми віримо, що можна мати статутний чи пайовий капітал на субрахунках 401-402 однойменної назви, не тільки без жодного геллера за душею – як писав у 1910 році видатний теоретик, автор учення економетрії, бухгалтер банку Галичини й Лодомерії у Львові П. Цьомпа, – але й узагалі за наявності "мінус власного капіталу".

Тому не дивно, що періодично з'являються публікації "не в міру екзальтованих авторів" (М. Медведєв), які патетично заявляють: "терминология двойной бухгалтерии, все её дебет и кредиты не что иное, как мистическая галиматья ... Что значит, например, запись: счет Кассы должен счету Вина⁴. Если понимать эту запись буквально, то окажется, что вино вылили в кассу. И этот явный вздор лежит в основе двойной бухгалтерии! Но, вздор этот не случаен. Он выгоден мазурикам от торговли. Двойной способ бухгалтерии ... удобнее служить может покровом постыднейших балансов или капитальных счетов, какие только коварный ум произведет может" (Э.-Т. Джонс, 1796); "Пусть пожрёт небесный огонь имущество, пусть земля, разверзая утробу, проглотит его; пусть экспроприируют его экспроприаторы – бухгалтерии нет никакого дела. Она составит баланс начинательный, словно ничего не случилось" (А. Яворский, 1909); "несовершенство терминологии приводит к тому, что убыток (дебет) называется приходом, а прибыль (кредит) – расходом; для учёта собственных средств вводятся "подставные" счета; "двойная система замазывала глаза этим дебетом и кредитом и подставными счетами. Вот на чём основывается возможность обманов" (Ф. Езерский, 1876) [1, с 125-16; 2, с. 90, 246].

І це не вичерпний перелік таких епатажних оцінок, які й нині дехто взяв на озброєння, намагаючись на цьому облізлому Буцефалі в'їхати в сонм видатних теоретиків. Що сумнівне навіть з урахуванням "доповнення" цих філіппік

⁴ Така кореспонденція нині видається архаїзмом. Але на зміну їй зараз маємо подібний "явний вздор", наприклад, дебет 17 "Відстрочені податкові активи", кредит 641 "Розрахунки за податками".

демагогічними, явно не демосфеновими, зважаючи на стиль, пасажами стосовно заміни назви бухгалтерського обліку, бо й це вже ми проходили. Тим паче, що: "Нетрадиционное название ... автоматически не доказывает наличия самостоятельной дисциплины с таким названием", оскільки "критерием дифференциации можно считать появление и развитие ... принципиально отличающихся друг от друга научных методов". Якщо ж "название обнародовано, но соответствующие приёмы в методологическом арсенале на сегодня не числятся"[1, с. 11], то це всього-навсього антиметодологічна пустослівна демагогія, якою не слід ні самообдурюватись, ані тим більш зваблюватися. Он у наших сусідів традиційну назву rachunkowość ніхто не ганьбить, а принаймні А. Jaguga удостоїлася згадки як в українських, так і російських наукових працях з теорії бухгалтерського обліку. Про наших "перших позаду" за кордоном ні гу-гу. Ба, бодай статтю в столичних часописах вони теж не можуть похвалитися, отож доводиться втішатися самооманою маргінальних самвидавних "монографій".

1. Медведев М. Ю. Теория бухгалтерского учёта: учебник / М. Ю. Медведев. – М.: Изд. "Омега-Л", 2007. – 418 с.

2. Соколов Я. В. Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней / Я. В. Соколов. – М.: Аудит ЮНИТИ, 1996. – 638 с.

Н. А. Чабан, Г. М. Смульська, О. О. Бих
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Виникнення бухгалтерського обліку зумовлено самою господарською діяльністю людини. З історичних облікових документів, які збереглися до сьогодні, видно, якою повагою користувалися в давнину бухгалтери і як цінувалась їх справа. Облік називали таємницею богів, в яку посвячували лише обраних.

І все ж таки, цілковито очевидно і логічно, що розвитку бухгалтерського обліку сприяли прогрес, стабільність, більш повна реалізація суспільних потреб. У зв'язку з цим важливого значення набуває періодизація розвитку бухгалтерського обліку. Вона дозволяє прослідкувати історичну логіку, підійти до усвідомлення прогресу зміни епох.

В літературі не існує єдиної думки щодо періодизації розвитку бухгалтерського обліку.

Виділяють чотири основні періоди розвитку бухгалтерського обліку.

Перший період характеризувався виникненням різних способів реєстрації фактів в облікових регістрах у вигляді систематичних і хронологічних записів. Вершиною періоду становлення бухгалтерського обліку було широке розповсюдження подвійного запису.

Другий період припадає на час революційних перетворень в галузі виробництва, розвитку різних форм товарних операцій та збільшення обсягів торговельних, фінансових та інших операцій не тільки в окремих країнах, але й у всьому світі. В цей період видається досить велика кількість праць з обліку.

Третій період – становлення бухгалтерського обліку як сфери наукових знань. Протягом цього періоду зусилля більшості авторів були направлені на те, щоб встановити теоретичні основи бухгалтерського обліку, визначити галузь тих явищ, вивчення яких складає об'єкт даної науки. Був сформульований ряд визначень бухгалтерського обліку і його цілей.

Четвертий період доцільно поділити на дві основні стадії:

- перша стадія, що охоплює період до середини ХХ ст., характеризується